Ч. 102 (13.050). Львів, четвер 12. травня 1932. Pocztowa oplata kaplacono ryczaltem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Піврічно 26·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і знач. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ЕРІО — БАРТЕЛЬ.

Несподіванка французьких виборів: побіда лівиці, димісія уряду Тардіє і кабінет Еріота на овиді. — Несподіванка польської дійсности: на овиді димісія уряду Пристора й кабінет проф. Бартеля.

Львів, 10. травня 1932.

Від кількох місяців усі міжнародні проблеми „висіли“ в очікуванні вияснення внутрішньо-політичної ситуації у Німеччині і Франції. Сьогодні цей період вичікування вже закінчений. У Німеччині вибрали нового президента републики в особі марш. Гінденбурґа, як контркандидата Гітлера; пруські вибори виявили направді величезний зріст голосів Гітлера і покляли край правлінню соціялістичного кабінету Брявна (він покищо ще урядує), а проте не дали націонал-соціялістам безоглядної більшости й узалежнили їх від евентуальної співпраці з поміркованим католицьким центром. Зновуж у Франції бльок лівиці здобув безоглядну більшість, осягаючи на 615 мандатів 330 та бючи на голову нинішню центроправу більшість, на яку спірався кабінет Тардіє. Ця нова ситуація у Німеччині і Франції витворює безумовно нову ситуацію не лише в ділянці проблем, але й у внутрішніх відносинах деяких третіх держав.

Зміст висліду німецьких виборів зовсім ясний: з одного боку побідив там політичний розум упарі з пошаною до авторитету осіб, з другого боку виявилася там недвозначно воля мас не піддаватися надалі диктатові версайського договору у справі военних тягарів і військової суперматії Франції. Практично виглядає це так, що надалі залишається при владі Гінденбурґ—Брінінґ, які розвязують гітлерівські боївки та не йдуть на ніякі закордонно-політичні авантюри, але одночасно заявляють отверто відмову платити репарації і заповідають подвоєння сил райхсвери, якщо женевська конференція розоброєння не вийде поза безплідні дебати.

На тлі цієї німецької ситуації француські вибори мають теж свою виразну мову. Зріст гітлерівських впливів у Німеччині і побіда лівиці у Франції, це на перший погляд незрозуміле явище, яке спонукує м. і. деяких сентиментальних польських журналістів бідкати над „короткозорістю“, якщо не політичним анальфабетизмом, французького союзника. „Гітлерівська небезпека, грізна активність Совітів, інтриги розброєневої конференції, натиск вірителів Америки, найважніші комплекси закордонної політики не проникнули, на жаль, як показалося, до свідомости французького виборця“, ломить руки наївний політичний примітивіст із крак. „Курерка“, вважаючи шпилем політичної мудрости наприкінці таких уваг ущасливити кількома плоськими компліментами лідера картелю лівиці (себто тої юрби ігнорантів), Едварда Еріота, як голову будучого уряду. Пояснювати побіду лівого бльоку у Франції виключно невдоволенням зі зросту податків і виборчими тактичними махінаціями — це значить продовжувати надалі ту саму струсину політику, якої творцями і виразниками є передовики ріжних „Курерків“. Є цілком ясною річю, що перетворення недавньої безсилої парляментарної опозиції у безоглядну більшість в париській палаті громад — прийшло наслідком невдоволення французької опінії вислідами **системи**, яку так блискуче проводили кабінети Ляваля—Тардіє. Колиж французький виборець не зареаґував на побіду Гітлера імпульсивною віддачею голосу на кандидата реакції, то саме це є доказом надзвичайно високої його політичної культури: бо коли в Німеччині побіджує фанатизм націоналістів, а Франції ніяка з цього користь, лише внутрішні і закордонні ускладнення, — то це для рядового француза є одним із яскравих доказів фатальної політики відповідальних державних мужів Франції. Таким робом побіда лівиці у Франції є стихійним проявом туги французів за миром і осудження політики гороїження, тупої впертости і вічного жонґлювання сильними словами.

Кабінет Тардіє урядуватиме до кінця місяця, а новий французький уряд прийде до влади щойно в першій половині червня, згідно з тамошніми конституційними обовязками і звичаями. В міжчасі вияснится докладно обличчя того нового уряду і його парляментарної більшости. Це буде час застосуватися теж до нової ситуації тим, для яких співпраця з Францією є питанням екзистенції.

Факт, що в 24 години після побіди Еріота у Франції на 1-их сторінках польських часописів великими буквами появилася звістка про недалекий поворот до влади в Польщі проф. Бартеля — цей факт далеко не є такий випадковий і відірваний та позбавлений усякого льоґічного звязку. Т. зв. конференції колишніх післятравневих премієрів відбувалися у Варшаві вже двічі, а друга така нарада відбулася щойно 25 квітня ц. р. Вже тоді говорилося і писалось у Польщі чимало про причини й можливости ріжних політичних змін. Закордонно-політична ситуація є одною з найголовніших причин, які можуть слушно викликувати замішання серед нинішнього правлячого табору у Польщі. З одного боку перетворення цілої прикордонної німецької полоси в бастіон прихильників Гітлера, з другого боку невдача позичкових заходів на французькому терені і кампанія проти віднови франко-польського союзу, це явища, які разом із внутрішньою політичною і фінансовою ситуацією мусять штовхати до якихось рішень. Нема двох думок, що велика побіда саме того соц.-радикального французького табору, який відомий у Франції з поміркованих поглядів на внутрішні справи й радикальних поглядів на справи закордонні, того табору, який кампанію проти военно-політичних союзів зробив одним із своїх виборчих гасел, ця побіда мусіла викликати крайне збентеження серед польського правлячого табору, який цієї евентуальности не брав під увагу.

Нині чуємо радісні голоси серед польських соціялістів і радикалів б. „Визволеня“ та — вдоволення серед групи т. зв. санаційних лібералів („Пшелом“). Чуємо, що знову має прийти до влади проф. Бартель зі Львова, викликаний оноді до Варшави президентом Мосціцьким телефонічно на третю нараду б. премієрів.

Одною з умовин п. Бартеля є буцімто розвязання сойму і нові „чисті“ вибори, а марш. Пілсудський буцім то навіть дав уже на це свою апробату! Це речі мало правдоподібні але — невиключені. Бавитись у пророцтва не можна. Можна хіба повторити свій субєктивний скептицизм, чи справді прийдуть швидко у Польщі такі зміни, які до ґрунту змінили би цілу нинішню систему правління й уможливили би бодай приступити до розвязки тих найтрудніших закордонних і внутрішніх проблем, яких розвязку нинішня система згори виключає.

За поворот до батьківської віри.

До статті „Українці римо-католики“ („Діло“ з 6. V. ч. 97).

(Голос селянина в дискусії).

Справа українців римо-католиків для нас безумовно дуже важна і як така повинна мати відповідне висвітлення на сторінках української преси. Преса може сповняти дуже помічну ролю в конфесійно-національному процесі серед нашого народу. Саме тому, що справа віроісповідання, а з тим і національної приналежности, для нас така важна — життя само рушило цю справу з місця та дало відповідний напрям у її розвитку.

А саме: стверджуємо в деяких селах **правильний перехід з латинства на греко-католицизм.** Головну ролю в цьому процесі грає **національне освідомлення;** себто, коли латинник пізнав себе як українця, він або покидає латинський обряд, або, коли й дальше фіґурує як латинник, то релігійні потреби заспокоює в церкві та святкує в обряді греко-католицькому і дітей своїх хрестить у томуж обряді.

Підсвідому ролю при тому переході грають такі чинники, як **мова, пісня, звичаї, ноша** й ін., які є національно наші і які є твердим ґрунтом, що на ньому міцно тримається наш нарід. Саме на такому ґрунті **нам треба сіяти зерно національного освідомлення.** Результати того освідомлення показує життя.

На факт переходу з латинства на греко-католицизм хочу власне навести приклад, а щоби бути достовірним (бо приклад з мого села), наводжу слова поляка Генрика Ордінського, який у „Слові Польскім“ з 14. V. 1925. ч. 130. у статті „Jak ruszczy się lud polski?“ писав таке: „Dnia 8 b. m. byłem w Skorykach, powiat zbaraski. Jest tam szkoła powszechna dwuklasowa. Uczęszcza do szkoły 90 dzieci. (Поділ на основі віроісповідання промовчано). Z tej liczby jest 11 dzieci obrządku gr.-kat., których ojcowie, względnie matki są obrządku rzym.-kat. Oprócz tego wiele jest w tej wsi dzieci w wieku szkolnym i pozaszkolnym, których ojcowie, względnie matki są obrządku rzym.-kat. O stosunkach, w naszych (?) wsiach panujących, niechaj świadczy fakt, że zastępcą przewodniczącego czytelni „Proświty“ w Skorykach jest zruszczony Polak, który dotąd jeszcze obrządku nie zmienił“. (Дальше вичислено цілий ряд латинників, які є активними українцями). Цей заобсервований факт автор (Г. Орд.) генералізує на цілі „креси“ і дає віру статистичним даним, поміщеним у творі von Raedlitza „Unter uns — ohne Maske“, де виказано, які страти має обряд римо-кат. від часу „конкордії“. Врешті кінчить так: „Nie przesadzę, gdy powiem, że należy nam bronić zwycięstwa z r. 1919 i 1920!“ На заклик тогож п. Орд. побудовано в Скориках „Дом Людови“, а латинський обряд дістав одну душу більше а

особі жінки учителя, яка покинула греко-католицизм. На тім і стало. В доповненні статистики і згадки п. Орл. додам хіба те, що наш стан посідання в селі до цього часу збільшився, бо на 79 родин римо-католиків (33.6°/₀ християнських родин) 37 родин (47°/₀ усіх латинників) є свідомими українцями, які ходять до церкви, святкують греко-кат. свята, а діти хрестять у грецькому обряді.

Цього природнього процесу не вільно нам спиняти. Колиж станемо домагатись священиків римо-католиків української народности, окремих духовних семинарій для римо-католицьких богословів української народности і т. д., то цим власне створимо запору тому процесові та пособлятимемо штучно підсилюваному латинству, а дальше й асиміляції на нашу некористь, хочби ми як з нею боролися. Зрештою, передумовиною таких духовних семинарій мусілоб бути в першу чергу **признання урядом римо-католиків, які говорять українською мовою, українцями**, а до того у наших відносинах ще мабуть дуже далеко, бож тяжко погодитися полякам з тим, щоби одним махом счеркнути на свою некористь у статистиці кількасот тисяч римо-католиків.

Тому гадаю, **що тільки поворот до батьківської віри повинен бути кличем для українців римо-католиків.** Життя само подало цю розвязку народові!

Андрій Пашук.

Хто з інтеліґентів бере участь у громадському житті?

У вчорашній передовій статті під повищим наголовком у субтитулі зазначено „нотарі“, зате в тексті статті нічого про нотарів не згадано. Один із нинішніх редакційний гостей висловився з саркастичним ґумором, що не сталось тут нічого злого, бо коли наголовок каже про нотарів, а стаття про участь інтеліґентів у громадському житті їх промовчує, то це значить, що дійсно нема що про їх участь сказати. На жаль, цей жарт не далекий від правди. Українських нотарів маємо 25. Це люди здебільша що найменше заможні і цілком незалежні. Правда, в останніх роках провінціональним нотарам, як усім хто зданий на селянську клієнтелю, поводиться погано, а проте порівнюючи з іншими станами нотаріяльний стан де-де краще вивінований. Стверджуємо, що ні в одній українській політичній партії і ні в одній поважній громадській установі ні один нотар не займає ніякого відповідальнішого місця...

Смерть президента Франції.

(Принагідний допис із Франції.)

7. травня 1932.

Вбивство французького президента московським терористом Ґурґуловим викликало величезне враження як у самій Франції так і поза її межами. Французька преса не мала ще часу та можности заняти становища до огидного злочину московського фанатика, жертвою якого впав голова держави, яка дала гостинний захист сотекам тисяч втікачів з Радянщини. Тимчасове доходження не зясувало остаточно, чи злочин є актом зручної акції більшовиків з метою викликати переслідування їх політичних противників у Франції, чи справді божевільним актом московського фашиста, який хотів помститися за пертрактації французького уряду з більшовиками. Як в однім так і в другім випадку президент Франції впав жертвою партійних порахунків московської еміґрації на французькій землі.

Чому жертвою мусів впасти саме голова Франції, яка до останнього часу з усіх великих держав Европи провадила може найбільш послідовну протибільшовицьку політику, є очевидно одною з тайн московської душі, яку має зясувати судове доходження. Зрештою треба згадати, що московська еміґрація переживала в останнім часі виразно хоробливі процеси типової зміни дороговказів, викликані в деякій мірі загрозою війни на Далекому Сході, і коли поважніша частина виявляла готовість поставити себе до розпорядимости хоч і більшовицького, але всеж національно московського уряду, що має боронити московське державне майно на Далекому Сході, то менша частина створила виразно „пораженческький“ табор, сподіваючись, що Японія поможе їм повалити більшовиків. Не є виключене, що нова ґрупа — московські фашисти, які зрештою мають тим часом числити лише 40 осіб, є реакцією на обидві попередні. Хоч Ґурґулов і мав заявити перед слідчим суддею, що любить Мусолінія та Гітлера, хоч і не діставав від них ніяких грошей, але московські „фашисти“ мають, очевидно, так-же мало спільного з европейськими, як московські більшовики з соціялістами.

Дуже несмачне враження мусіла зробити на французів депутація ґрупи великого князя Андрея, що запропонувала свою кров для трансфузії для раненого, як показалось, смертельно, президента. Але дістала всеж ввічливу відповідь від управи шпиталю, що постачання крови для трансфузії там належно зорґанізоване.

Треба сподіватися, що европейська опінія, а в першу чергу саме французьке громадянство спроможеться провести різку межу між московською еміґрацією та еміґрацією поневолених Московщиною народів, які найшли собі захист у

Небезпека революції в Америці.

ВАШИНҐТОН. 19. V. ПАТ. Злучені Держави стоять перед небезпекою поважних заворушень 8-міліонової армії безробітних. Представник американської федерації праці Мек Ґреді промовляв учора в тій справі на засіданні сенатської комісії, яка розглядала проєкт закону, що уповажнює емітувати бони у висоті пів міліярда долярів, щоб уможливити владі відповідні кредити задля боротьби з безробіттям. Заявив він, що оскільки голод буде тревати дальше або й зросте, шлях до революції стоятиме отвором. Неспокій в промислових містах злегковажили, заявляючи, що зорґанізували його комуністи. Однак учасники цих неспокоїв далекі від комунізму і хотять тільки хліба.

Секретар товариства добродійности в стейті Пенсильвенія заявив, що заноситься на господарську й суспільну крізу, яка не дасться описати. Три міліони осіб у цьому стейті не мають постійних доходів а один міліон користується допомогою, однак в недостаточній висоті. Директор товариства добродійности в Шікаґо заявив, що це місто має 700.000 безробітних. Товариство розпоряджає засобами, що стануть ледви до 15. липня ц. р.

——o——

Перед вибором французького президента.

ПАРИЖ. 10. V. Національне зібрання, що збирається у Версалю задля вибору нового президента французької республики, складається із 308 сенаторів і 612 депутованих (в цьому 9 місць ще не обсаджених), разом із 901 членів. Однак можна передбачувати, що якесь число депутованих не приїде до Версалю. В дні 13. травня торік президент Думер дістав 504 голосів проти 331, що впали на сенатора Марро.

Преса зазначує, що вибір Лебруна в першому голосуванні не підлягає найменшому сумнівові.

——o——

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 12. КВІТНЯ 1932.

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ. 4)

СТИЛЬ МАЗЕПИ.

Аналіза стилевих питоменностей, розбивка мас і штукатурної декорації зовнішніх стін будинку доводила ріжних дослідників до ріжних, нерідко протилежних висновків. Всеж таки більшість дослідників погоджувалася з тим, що цей „символ української давнини“ є безсумнівним твором московських майстрів, які обробили навіть три фасади старозавітними деталями кокошників (Горностаєв). Заслужений дослідник чернигівської старовини В. Л. Модзелевський каже врешті, що декорація чернигівського „мазепиного будинку“ вражає „відсутністю смаку й нагромадженням одної подробиці на другу. Майстер, який будував цей будинок, поналіплював на стіни всі ті мотиви окрас, які тільки йому довелося зустріти, не турбуючись про те, наскільки ці оздоби можливо сполучити при їх ріжноманітності і чи відповідають вони архітектурним вимогам“. І тому робить висновок Модзелевський, що тим майстром не міг бути українець, який не допустив би до такої сумішки стилів і такого перевантаження окрас.

Даремне старався ратувати захитану репутацію нашого будинку Д. Антонович, складаючи несмачність його коротших фасад на пізніші переміни, мовляв, первісний фронтон „мав вибагливу барокову форму, обрізану пізніше сучасним дахом, який мав переробсання“...

Останній із дослідників нашого будинку Ф. Ернст дійшов остаточно до переконання, що чернигівський арсенал при всіх елементах барокової декорації західньо-европейського походження, якої зразки бачив будівничий арсеналу на чернигівському Троїцькому соборі з 1679 р. має на собі риси суто-московської орнаментики, вжитої справді без такту й смаку, просто по варварськи.

„ Це — ріжні форми розірваних фронтонів з ніби різьбленими в дереві й вставленими в розрив дуги консолями, богатолопасні арки, ніби точені з дерева півколонки з налягненими на них каблучками — нарешті вся концепція усадження площі стіни окрасами так, ніби майстер боявся хоч трошки місця на стіні залишити вільним — весь цей напів варварський конґльомерат стилів, форм ріжних діб, країн, у своєрідному перетворенні. Все це ясно вказує на руку типового московського майстра барокової доби, на будову в характері, що в російській науці дістав назву наришкінського барока“...

Супроти таких даних стилевої аналізи треба, хоча й з жалем, кинути леґенду про „мазепинськість“ чернигівського арсеналу й погодитися з тим, що є це на тлі української архітектури очевидний інтруз, що будував його московський будівничий на замовлення й для потреб московської влади, що як відомо, ще в 1666 р. призначила до Чернигова воєводу з ґарнізоном 1200 „ратныхъ людей“.

Наскільки чернигівський „будинок Мазепи“ не виявив звязку ні з гетьманством ні з українською архітектурою, настільки подальше від Мазепи стоїть *„Мазепин дім“* у Києві на Печерську. Антонович приймаючи його „мазепинськість“ за факт, находить у ньому схожість з чернигівським при помітній скромности й шляхотности, завдяки стриманій, але пройнятій мистецьким чуттям декорації. Утворюють цю декорацію парвсті пілястри, які „дуже доречно“ розміщено по краях стін; підтримують вони скромний окап, що на поздовжних фасадах біжить понад кошнем, а на поперечних відмежовує площину пілястри від трьохкутного фронтону утвореного двохспадною кришею. У центрі поперечної стіни велике, гарно обрамоване вікно, площу поздовжних стін розділюють парвсті пілястри на окремі поля перекриті полукруглими арками.

На жаль, архівні досліди виявили, що й цей „мазепин“ будинок походить щойно з половини XVIII. віку а з „мазепинським бароком“ має очевидний, але посередній звязок.

Після справжньої гетьманської *палати Мазепи* в Батурині не лишилося досі ні сліду. У спогадах мазепиного сучасника шведа Фріксена сказано, що вона була збудована в „польському стилі“, що слід розуміти як натяк на польську провеніенцію основних рис мазепинського барока. Палату знищив до тла Меньшиков, а рисунок знятий Шевченком з руїн, не дає навіть приблизного уявлення про архітектуру палати. Слідом за батуринською палатою зникли з поверхні землі всі його будинки в Києві, Дехтярівці та Поросючці

Одиноким твором світського будівництва Мазепи тай то збереженим до нас єдино в кепській щодо своєї згідности з оригіналом ритовині є „старий корпус“ київської *Могилянської Академії*.

На ґравюрі Ширського (1697-1702) бачимо одноповерховий будинок академії, якого поземелля заставлене від чола рядом масивних, невисоких стовпів з сеґментовою аркатурою, що підпирає окап, з якого виростає поверх, украшений аналоґічною аркатурою, спертою на легких, округлих кольонках. З чотирьохспадної криші виростають три мансардні фронтони, яких трьохкутні причілки сперті теж на арках з присадистими кольонами чи то пілястрами. Наскільки можна вірити цій ритовині, будинок академії мав більш ренесансовий аніж бароковий характер. Деще відмінне уявлення про будинок академії дає нам

Франції. Може смерть президента Франції нагадає французам, що й українці втратили там-же в Парижі в такий-же трагічний спосіб свого часу 5. голову української держави, вбитого в підлий спосіб московським наймитом. Ґурґулов показав перед світом, яка то є нація, що все ще панує над Україною та іншими поневоленими народами.

Може злочин Ґурґулова відкриє очі декому в тих тисяч „малоросів", що все перебувають у рядах московської еміграції. Може побачать вони поза цим злочином і багато інших ознак морального розкладу московського громадянства на чужині і підуть туди, куди вони належать, до власного українського народу.

Ж. Д.

—o—

За ревізію німецьких східних границь.

БЕРЛІН, 10. V. ПАТ. Німецько-національна фракція в райхстаґу зголосила внесення, що взиває уряд републики виступити на міжнародньому форумі з домаганням ревізії східних границь. Внесення покликується між іншим на алярм кореспондентів анґлійської преси про загрозу Данціґа від Польщі. Внесення домагається рішучого прилучення Мемеля до Німеччини.

За віднову німецького цісарства.

БЕРЛІН, 10. V. ПАТ. На засіданні управи всенімецького союзу данціґський делеґат Ґердерер виступив із заявою, що Польща після ратифікації пакту про неаґресію з Радянщиною задумує затакувати Німеччину і вільне місто Данціґ. Предсідник союзу Кляс, один з мужів довіря Ґуґенберґа, виступив гостро проти Гінденбурґа, закидуючи йому брак зрозуміння для справ, що інтересують маси німецького народу. Національна опозиція, говорив Кляс, обнявши владу, мусить памятати про те, що віднова німецького цісарства мусить завершити відбудову німецької нації.

—o—

Протест українців у Франції проти розстрілів на Дністрі.

Заходами Української Громади з осідком на 27. бульв. Ля Тур-Мобур, Париж, уладжено відчит п. Бойкова про „Шляхи та методи визвольної боротьби українського народу в минулому, сучасному та будучому". Після докладу п. Бойків коротко схарактеризував недавні криваві події над Дністром, з приводу яких винесено резолюцію, з якої подаємо слідуючу частину:

„Українці без ріжниці своїх політичних переконань, які під сучасну пору перебувають у Парижі, зібрались дня 23. квітня, щоб заявити перед цілим світом свій рішучий протест з приводу недавніх крівавих подій над Дністром, де розстріляно сотні українських дітей, жінок та мужчин. Рівночасно звертають вони увагу так цілого західного світа, як і державних мужів, що ця крівава подія над Дністром є тільки одним малим явищем того гріяного й безпощадного винищування, якого доконує Росія над українським народом ще від 1709 р., себто від програної війни України з Росією під Полтавою. Від того часу аж дотепер всі російські уряди, без огляду на зміну поодиноких її володарів, без огляду на панування внутрі Росії тої чи іншої соціяльної кляси, — всі вони ставили своїм завданням знищити український нарід у цілому. Доказом цього є знищення української армії після 1709 р., знищення державного устрою України, закріпощення українського народу на цілих 150 років і врешті — як найбільш грізне нищення — заборона української мови законом 1876 р. Це явище як чорна пляма в історії цілого людства XIX. ст., являється найбільш характеристичним симптомом тих гріяних метод, що їх примінює Росія супроти українського народу.

Український нарід, який впродовж цілих століть веде боротьбу за свої давні права, не находить до сьогодня повного зрозуміння в широкому світі, який призвичаєний дивитись на Росію чи на сучасний Радянський Союз, як на територію заселену виключно російським народом. Зате на тому просторі живе десятки поневолених народів, а найбільшим поневоленим народом є український нарід, який глибоко вірить, що повне національне й соціяльне життя найде він тільки у своїй власній державі..."

Німецький райхстаґ радить.

Три заяви недовіря для уряду.

Німецький райхстаґ зібрався в понеділок, 9. ц. м. на кількаденну сесію. Націонал-соціялісти явилися в комплеті, однак не робили ніяких маніфестацій. Засідання відкрив президент Лебе, згадавши про вислів співчуття, зложений на руки предсідника французького парляменту з приводу вбиття президента Думера та смерти директора Томаса. На дневному порядку находилася справа закону про сплату державних довгів і позичкові повновласти. Опісля зголошено три внесення на заяву недовіря для уряду, причому німецькі націонали висловлюють недовіря не тільки для цілого кабінету, але й для д-ра Брінінґа як міністра заграничних справ і для міністра фінансів Дітріха. Третє внесення в тій самій справі зголосили комуністи. Націонал-соціялісти зголосили теж внесення на знесення декрету, що розвязав штурмові відділи Гітлера, і проект амнестійного закону.

З членів уряду в часі дебати промовляли: канцлер Брінінґ, міністр Гренер і міністр Дітріх, який забрав голос задля обоснування зголошених законопроектів. Комуністи приняли його голосними криками.

Після промови міністра Дітріха перший забрав голос соціял-демократ Брайтшайд, який ствердивши конечність устабілізувати внутрішню політику й зірвати з атмосферою домової війни, скінчив свою промову так: Німеччина не може платити репарацій, а на основі вислідів французьких виборів треба надіятися зміцнення по французькому боці волі до порозуміння. Однак не менше промовець не хоче пересуджувати льозанської конференції.

При кінці засідання райхстаґ віділсав законопроекти до комісії.

—o—

Не буде інфляції в Америці.

Кореспондент „Дейлі Телеграф" повідомляє із Вашингтону, що натиск Гувера на конґрес, щоби зрівноважити буджет, дав уже наслідки. Небезпечні інфляційні проекти конґресу занехані. Публична опінія станула виразно по стороні Гувера й заапробувала його гострий виступ. З політичного огляду акція Гувера викликала одушевлення в републиканській партії, так, що новий вибір Гувера запевнений. Кореспондент „Таймсу" стверджує також добрий ефект виступу Гувера, зазначуючи, що від кількох тижнів ситуація перший раз поправляється. Інфляційні проекти, проти яких виступив гостро Гувер, можна уважати погребаними.

Ширіть наш часопис!

...дитовина на академічному „Тезисі" з 1713 р. Тут уже помітна рука і естетичний смак Мазепи, фундатора перебудови будинку. Парні вікна поверху, бароковий фронтон і двоповерха криша (з перехватом) свідчить про те, що була це вже будівля в стилю очеркненого мазепинського барока. На жаль, основна перебудова й поширення будинку академії, доконане архітектом Щеделем у 1736-40 рр. затерли цілковито питоменности її оформлення при Мазепі.

Архітектура Мазепиної доби, що має своєрідні тенденції естетики гетьмана не вичерпує ще того, що ми хотіли би назвати „стилем Мазепи". Чималу ролю в тому мистецькому русі відіграло й *малярство* а в першу чергу з багатьох стінних розписів київських церков Мазепиної доби зберілося до наших днів дуже мало. До памятників тієї ділянки тогочасного мистецтва, яким у 90-их рр. м. в. загрожувала повна заглада, належить власне *стінопис Троїцької церкви* на святих воротах Києво-Печерської Лаври.

Виконавців того преінтересного стінопису не знаємо, з ледви чи колинебудь щось про них довідаємося. Всеж таки стилевий характер і тематика розпису впевняють нас, що були ними місцеві, українські сили, можливо, що учні лаврської малярської школи, яким присвічували ідеали тогочасного українського малярства, не зриваючого ще цілком з запізлими останками іконописної техніки й традиції, але малярства повернeного вже лицем до Европи. Можливо, що дехто зпоміж виконавців троїцького розпису бачив оригінали тогочасного фламандського малярства, але всі вони не покидалися ні на хвилину західньо-европейських „кунсбушків" з ґравірованими репродукціями картин Йоахіма Патініра, Гентена ван Янса, Крісціна ван дер Брека, М. Гемскерка, Г. Мостарта та Яна Пісcатора.

(Докінчення буде).

З церковних справ.

Папська Українська Колеґія у новому домі.

В перших днях травня ц. р. перенеслася Папська Українська Колеґія в Римі до нового величавого дому на Monte Gianicolo. Адреса Колеґії тепер така: Pontificium Collegium Sti Josaphat, Roma, Monte Gianicolo. — У звязку з тим перенеслася одночасно до давнього дому Колеґії Архимандритська Курія оо. Василіян, якої адреса тепер така: Casa Generalizia dei P. P. Baziliani, Roma, Piazza della Madonna dei Monti 3.

Епископ Чарнецький на Волині.

У нас була вже вістка про те, що епископ для північно-західних земель д-р Микола Чарнецький вернувся з Риму на свій терен праці. Тепер довідуємося, що він перед самим нашим Великоднем приїхав до Ковля, де парохіяльну св. Юріїську церкву ведуть оо. Редемптористи, зпоміж яких вийшов саме еп. Чарнецький. У тій церкві він відправив архієрейську Заутреню і Службу Божу на перший і другий день свят. Урочиста відправа зробила на чисельно зібраних вірних, між якими було й немало православних, помітне враження.

Новий греко-кат. епископ на Закарпатті.

Телеграми принесли вістку, що Апостольська Столиця іменувала греко-кат. епископом мукачівської епархії о. Олександра Стойку, дотеперішнього ген. вікарія дієцезії, що управляв нею від часу смерти еп. Гебея. Новий епископ — це молода ще людина (ур. 1890 р.) і походить із селянської сімі. Осідком мукачівського епископства є місто Ужгород.

З життя наших установ.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НАРОДНОЇ ЛІЧНИЦІ.

Збори, що відбулися дня 25. квітня відкрив голова В. Децикевич теплою згадкою про покійного директора Н. Лічниці пок. І. Куровця і членів В. Охримовича та Ю. Романчука. Зі звіту Ради присутні довідалися, що директором Н. Лічниці вибрала тепер Рада д-ра Т. Бурачинського, а його заступником д-ра Ол. Подолинського. Найважнішою справою, якою займалася Рада, була дальша будова ювилейного шпиталю. В серпні м. р. оголошено в часописах відозву до загалу із закликом до фундування ліжок шпиталю по 5.000 ам. дол., але досі ніхто не відгукнувся на відозву. З уваги на те можна було повести будову тільки небагато вперед: виконано стелі, стінки між кімнатами, вставлено вікна і двері та викінчено 4 убікації в партері. Кошта будови в 1930 виносили 209.236 зол., а в 1931 р. тільки 66.706 зол.

Зі звіту дирекції виходило, що в мин. році ординувало в Лічниці 14 лікарів. Рух хорих був у загальному числі дещо слабший, ніж у 1930 р. (і тут кріза відбилася). Усіх хорих зголосилося 11.505 (у 1930 р. 11.194), яким разом з поворотними візитами уділено 22.710 лікарських порад (у 1930 р. 25.278). По народности користало з порад 70 прц. українців, 21.7 прц. поляків, 7.5 прц. жидів а 0.8 прц. інших народностей. Крім того давала Н. Лічниця приміщення туберкулічному диспансерові Укр. Гігієн. Т-ва, який аж 1. III. п. р. перенісся до власної домівки при вул. Уейського 14. Головним завданням Н. Лічниці є цей відтинок опіки над здоровлям, що займається опікою над хорими. В обсягу цього відтинку спеціяльне завдання сповняє Лічниця через лікування інвалідів У. Г. А. і тому видатки на лікування Т-ва УКТОДІ виносять лише 1.2 прц. загальних видатків. Позатим Н. Лічниця уділяє порад шкільній молоді у Львові і то зі шкіл УПТ в цілости, а з державних шкіл у тих ділянках, в яких молодь не має опіки у державній поралні. Молодь творить приблизно 1/5 часть із загального числа хорих. Цього року прибуло Лічниці ще й безплатне лікування безробітних.

Доходи Лічниці враз із жертвами на будову шпиталю виносили за мин. рік 37.131 зол. а розходи 9.881 зол. Зі збірки Ювилейного Комітету на шпиталь вплинуло у 1930 р. 49.310 зол. а за 1931 р. до 31. III. 1932 р. 48.582 зол.

По принятті звіту й уділенні абсолюторії вибрано Раду у давньому складі, а саме: головою став през. В. Децикевич, заступником о. кан. Ол. Ковальський, секретарем д-р Я. Рудницька-Кришталевська, касієром д-р Т. Бурачинський, господарем М. Стефанівський, членами виділу д-р Надрага, д-р Подолинський, М. Галібей, д-р Кашубинський і д-р Максимонько. До Контрольної комісії вибрано дир. М. Заячківського, І. Стернюка, В. Чуму і д-ра Фіялка.

Вкінці збори застановлялися над дальшою будовою шпиталю. До викінчення шпиталю треба ще 30.000 ам. дол., а цього року має Управа в пляні викінчити бодай партер і частину інсталяції, так, щоби його можна було у найшвидшому часі уживати на амбуляторію. На ту тему велася основна дискусія, у якій намічено плян роботи і пропаганди будови на новий діловий рік.

Нововибрана Рада звертається отсим знов до Загалу з апелем до складання дальших жертв на докінчення будови шпиталю, який має стати живим памятником ювилею Метрополита Андрія. За рік кінчить Народня Лічниця 30 літ своєї гуманітарно-культурної праці і Рада сподіється, що громадянство підтримає її заходи, щоби цей ювилей удостоїти бодай частинним відчиненням шпиталю.

ЗА РАДУ Т-ВА:

В. Децикевич, голова. *Д-р Т. Бурачинський,* директор.

Д-р Яр. Кришталька, секретар

•

Увага: Всякі жертви проситься складати і присилати до головних філ. установ: Дністра, Зем. Банку, Н. Торговлі і Централбанку, або просто до Н. Лічниці, П. Скарги ч. 4

З українського життя в Німеччині.

Український Великдень у Бремі.

В неділю 1. травня ц. р. святкували бременські і доокличні українці (Гемелінген, Дельменгорст, навіть Ганновера) торжественно після свого старого звичаю память Воскресения Христового Великдень. Ще в Велику Суботу пополудні приїхав з Берліна наш Впр. і достойний парох о. д-р Вергун і сейчас зачав слухати св. сповіди, котра затягнулася аж пізно у вечір, а слідуючого дня себто на Великдень рано так само аж до 10. години. Точно 1/2 до 11. год. перед пол. розпочалася торжественна св. Літургія відспіванням: „Воскресеніє Твоє Христе Спасе". Співав хор „Укр. кат. кружка церковного співу" в Бремі під батутою старого поважного п. Сливича, котрий своїми мельодійними і гарними піснями зробив на присутніх вірних дуже миле і розрадне враження. Вірних зійшлося доволі багато як своїх, так і чужих, тобто чехів, поляків і німців.

Св. Євангеліє було відчитане аж у пятьох мовах: в церковній, чеській, німецькій, польській і українській, що власне і причинилося до поваги і звеличання Богослуження, а на присутніх, особливо на чужих зробило дуже миле і симпатичне враження.

По Богослуженні виголосив Впр. о. парох ядерну і живу проповідь, котру присутні вислухали з напруженням, а опісля посвятив своїм вірним „пасхи", котрих було доволі багато, а на прикінці хор відспівав пориваюче „Христос Воскресе", котрого вірні вислухали з одушевленням, а покріплені на дусі і підбадьорені по старому звичаєві, побажали собі Веселих Свят і розійшлися во „своясн". **Присутний.**

Ювилейне Свято „Рідної Школи" у Львові.

Ювилейний Комітет Українських Центральних Культурно-освітніх Установ у Львові запрошує отсим Українське Громадянство вшанувати своєю участю Ювилейну Академію-Концерт „Рідної Школи" з нагоди 50-ліття істнування Товариства, яка відбудеться в неділю, 15. травня 1932 р. *в год. 12 вполудне* в салі Великого Міського Театру у Львові при ласкавій співучасти місцевих хорів співацьких Товариств: „Львівський Боян", „Сурма", „Бандурист", Хору Богословів, Просвітянського і рідношкільної молоді та артистів співаків О. Бандрівської і д-ра В. Тисяка.

Програма: 1) М. Мельник—Д. Кашубинський: Гимн „Рідної Школи" — хор рідношкільної молоді; 2) Святочна Промова: ред. В. Мудрий, заступник голови Т-ва „Просвіта"; 3) О. Коваленко—К. Стеценко: „Прометей" — сполучені мужеські хори; 4) Бетовен: Концертова арія: „Ah, perfido", сопранове сольо — О. Бандрівська; 5) а) А. Леонтович: „Чайка", б) І. Лаврівський: „Річенька" — мішаний Просвітянський хор; 6) А. Кірхль: „Вставай, бо днів!" — сполучені мужеські хори; 7) а) П. Карманський — С. Людкевич: „Спи, дитинко моя", б) О. Конський—В. Барвінський: „Ой поля ви, поля" — тенорове сольо д-р В. Тисяк; 8) І. Франко—К. Стеценко: „Єднаймося" — мішаний хор Т-ва „Львівський Боян"; 9) Кінцеве слово голови „Рідної Школи": радн. Ілля Кокоруда; 10) Національний Гимн.

Дириґенти хорів: М. Колесса, Т. Купчинський, І. Охримович. Супровід фортепяну обіймили ласкаво: проф. д-р Нестор Нижанковський і проф. Б. Кудрик.

ПОЧЕСНИЙ ЮВИЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ:

Д-р Іван Брик, голова. *Маріян Коцко,* секретар.

ЧЛЕНИ:

Д-р Брик Іван — за Т-во „Просвіта", Гриневецький Іляріон — за Т-во „Львівський Боян", д-р Дашкевич Роман — за Т-во „Луг", Заячківський Микола — за Т-во „Сокіл-Батько", Каратницький Модест — за Краєве Т-во Охорони Дітей і Молоді, Маріян Коцко — за Т-во „Сурма", д-р Левицький Володимир — за „Наукове Т-во ім. Т. Шевченка", Павлюх Гнат — за Т-во „Учительська Громада", Ракова Софія — за Т-во „Українська Захоронка", Рудницька Мілена — за Т-во „Союз Українок", о. д-р Сліпий Осип — за Богословське Наукове Товариство, Таранько Михайло — за Т-во „Взаїмна Поміч Укр. Вчительства", Тучапський Кость — за Т-во „Бандурист".

ПРЕЗИДІЯ ГОЛ. УПРАВИ „РІДНОЇ ШКОЛИ":

Ілля Кокоруда, голова. *д-р Мирон Коновалець,* секретар.

ЧЛЕНИ:

о. Мітрат Базюк Олекса, Кузьмович Володимир, д-р Левицький Кость, Струтинський Михайло, Ющишин Іван

Ціни місць 0.50—4 зол. Білети можна набути в книгарні „Рідної Школи у Львові, вул. Сикстуська ч. 20, а в день концерту в касі театру.

ОСТАННІ ВІСТИ

ПРОФ. БАРТЕЛЬ ВЕРНУВСЯ ДО ЛЬВОВА.

Проф. Бартель безпосередньо після конференції в Замку відїхав до Львова. В політичних колах кажуть, що такий несподіваний поворот зовсім не ослаблює здогадів на тему ролі, яку проф. Бартель має відіграти вже в найближчім будучинні в політичному житті. Певне є, що в понеділок у Замку запали важні постанови а дальший розвиток подій вимагає присутности проф. Бартеля у Варшаві.

—o—

ЛЄБРЕН — ПРЕЗИДЕНТОМ ФРАНЦІЇ.

ВЕРСАЛЬ, 10. V. ПАТ. Президентом французької республики вибрали президента сенату Альберта Лебрена.

Вислід голосування такий: Присутніх на Нар. Зібранні було 902 членів Зібрання, голосувало 826. **Лебрен** (Респ. Унія) одержав **633 голоси, Поль Фор** (соціяліст) 114 гол., **Пенлеве** (соц. республиканець) 12 гол., **Кашен** (комуніст) 8 **гол.**, інші разом 10 гол.

Голосування було поіменне.

Лебрен родився 1871 р. у Мерсіль-Гот біля Мецу. По званні він інжинір. До парляменту вибрали Лебрена в 1900 р. У кабінеті Кайо (1911) був міністром кольоній, також у кабінетах Поанкаре (1912) і Думерга (1913—1914). Підчас війни Клемансо віддав йому теку міністра блокади, а після війни (1918—19) був міністром Альзасії та Льотарингії. В 1920. вибрали Лебрена сенатором. Належить Лебрен до політичної групи т. зв. Республиканської Унії. Зараховують його до приятелів Поанкаре. В 1931 р. вважали його контркандидатом Бріяна при виборах президента республики. В 1931 р. 147 голосами проти 139 вибрали Лебрена президентом сенату.

ХТО ПРИЙДЕ ДО ВЛАДИ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 10. І. ПАТ. У кульоарах сенату вважають, що більшість, оперта на концентрації партій можлива. Оставляючи на крайній лівиці соціялістів, соц.-комуністів і комуністів, а на правиці групу Марена та консерватистів, могла б нова більшість нараховувати 36 незалежних соціялістів і усп. республиканців, 156 усп. радикалів, 62 рад. республиканців, 72 лівих радикалів і 16 нар. демократів. Загалом ця більшість малаб понад 350 голосів. Можлива є теж більшість лівого картелю. В склад його входило би 130 соціялістів, 36 незалежних соціялістів і усп. республиканців, 150 усп. радикалів і ок. 30 радикалів ріжних відтінків.

Здогадуються, що новий президент республики або згодиться на постанову уряду та поручить негайно комусь із лівиці створити кабінет, або домагатиметься від кабінету Тардіе, щоби лишився на свому становищі до покінчення біжучих справ, які почав той уряд.

НАЙБІЛЬШИЙ ПОВІТРЕПЛАВ У НЕБЕЗПЕЦІ.

ТЕКСАС, 10. V. ПАТ. Найбільший у світі повітреплав „Акрон" захопила сильна буря. Все населення Сан Анджельос візвали ратувати загроженний повітреплав і стягнути його на воду. Одначе буря схопила повітреплав і понесла його понад Крістоваль. Побоюються за долю повітреплава.

—o—

НЕСПОДІВАНА СМЕРТЬ СПОВІДНИКА.

ПАРИЖ, 10. V. ПАТ. Мин. пятниці жінка Ґурґулова сповідалася в Монако. Сповідник помер несподівано після вбивства Думера на удар. серця. Фр. преса питається, чи жінка атентатчика не виявила сповідникові чогось, що зробило на нього таке враження, що він після замаху помер.

—o—

ПЛЯНИ ГІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН, 10. V. ПАТ. Президент Гінденбурґ приняв учора на довшій авдієнції канцлера Брінінга. У звязку з цією конференцією кружляла в парляментарних колах поголоска про недалеку реконструкцію державного кабінету. На основі інформацій преси розмови торкалися становища, яке канцлер Брінінґ і міністр Ґренер займуть в часі дискусії над справою розвязання гітлерівських боївок. В політичних колах дожидають оголошення декрету в справі поширення східної допомоги, плянів кольонізації та програми праці ще перед лат. Зеленими святами.

—o—

По широкому світі.

Геський державний трибунал уневажнив соймові вибори з 15. листопада м. р., з яких переможцями вийшли гітлерівці. Нові вибори відбудуться за два місяці.

Перед консулятом Злучених Держав у Нагасакі кинули бомбу.

В Букарешті підписали 9 ц. м. нову військову умову між Румунією, Югославією і Чехословаччиною.

—o—

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Доляри Зл. Держав 8.83 і пів, Бельгія 124.89, Данціг 174.32, Голяндія 360.40, Льондон 32.67, Ню Йорк 8.87.7, Ню Йорк тел. 8.88.2, Париж 35.04, Прага 26.33, Швайцарія 173.87, Італія 45.77.

—o—

НОВИНКИ

— **АДМІНІСТРАЦІЯ „ДІЛА" ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО ЇЇ БЮРА ВІД ДНЯ 10-го ТРАВНЯ Ц. Р. БУДУТЬ ВІДЧИНЕНІ ВІД ГОД. 9-ої РАНО ДО ГОД. 6-тої ВЕЧОРОМ.**

— **До відома Шкільної Кураторії.** До Шкільної Кураторії у Львові звертаються мешканці села Підгайчики коло Зборова із запитом, що це має значити, що поліцаї з постерунку в Ярчівцях ходять по хатах і кажуть людям підписуватись за переміною місцевої української школи на польську. В Підгайчиках люди свідомі, патріотичні, перебули пацифікацію, тому з обуренням відкидають думку про польонізацію школи. Але поліцаї радять собі в цей спосіб, що збирають по хатах в селі підписи від інвалідів та вдів по жовнірах, не говорячи їм навіть, на що вони дають підписи. А треба знати, що Підгайчики село чисто українське, в місцевій двоклясовій школі всі діти виключно греко-кат. обряду, нема ані одного римо-католика, ані поляка. Може бути, що шкільний інспектор зі Зборова бажає собі дуже заслужитись, але це ніяк не може статися коштом нашої школи. — **Громадяни.**

— **Кошти удержання зросли.** Головний статистичний уряд у Варшаві повідомляє, що комісія для досліду змін коштів удержання стверджує на засіданні 9. ц. м., що кошти удержання родини, зложеної з 4 осіб у місяці квітні ц. р. в порівнанні з березнем зросли на пів процент.

— **З приводу смерти бл. п. Юл. Романчука** одержала редакція „Діла" письмо з висловами співчуття від Спілки Українських Інжинірів з Парижа. На адресу голови Т-ва „Просвіта" д-ра І. Брика надіслало вислови співчуття Українське Бюро в Льондоні.

— **Святочні ревізії.** Із Старяви пов. Мостиськи пишуть нам: В другий день Великодних свят в ночі хтось масово розкинув по селі летючки О. У. Н. Те саме зроблено й по інших селах нашого повіту та по селах сусіднього перемиського

повіту. На другий день, 3. травня раненько, коли місцевий парох о. А. Пшеторський розпочав в церкві богослуження, явився на приходстві місцевий постерунок державної поліції в комплеті з комендантом Шпальтенштайном і начальником громади та не виказавшися ніяким письмом, перевів дуже докладну хатну ревізію, яка тривала майже 4 години, не зважаючи, що в церкві правилося богослуження, а рівночасно було „свято народове“ конституції 3-го мая. Комендант постерунку показався не лише нечемною людиною, але також великим анальфабетом в українській літературі, бо конфіскував такі підозрілі речі, як катол. тижневик „Мету“, Лиса Микити, брошуру агрон. Созанського „Що потрібує земля“ і багато подібних книжок. Забрали також воєнний записник зі світової війни о. А. Пшеторського та старий гімназійний записник його дочки. Ті речі видалися п. комендантові дуже підозрілі, бо їх опечатав і власноручно відвіз до суду в Мостиськах, який переведену ревізію затвердив. Летючок ОУН, за якими глядали, не найшли.

— **Україніка.** Відомий російський історик В. Мякотін поміщує в числі з 29-го квітня паризьких „Последніх Новостей“ великий фейлетон п. з. „Боротьба за Львів у листопаді 1918 року“. Весь цей фейлетон оснований на книжці Ол. Кузьми „Листопадові дні 1918 р.“ виданій минулого року. Автор наводить цю книжку як джерело своїх інформацій, обмежуючись тільки самим малюнком подій із погляду українського наступу та політичної ситуації. В. Мякотін не входить ні в оцінку подій ні не висловлює своєї думки про твір, а інформує обєктивно чужинного читача про причини нашої невдачі.

— **Бють громи.** Підчас бурі, що перетягнула минулої неділі над Львовом, ударив грім у вежу львівської радіостації на площі Східних Торгів. Стопився одна стопка в трансформаторі, наслідком чого радіостація майже годину не функціонувала. — В понеділок, 9. ц. м. лютилася сильна буря над Стрийщиною. В селі Братківцях ударив грім в гурток селян біля хати і поранив 5 осіб.

— **Щіплення проти віспи** відбудеться в Українській Порадні Матерей при вул. Ходоровського 15 (бічна Лазаря) в днях 16, 17 і 18. травня ц. р. від год. 3—4. попол. По раз перший мають бути щіплені діти уроджені по день 31. березня 1932, а по раз другий діти в 7. році життя. — **Управа Української Порадні Матерей.**

— **Арештування комуністів.** Дрогобицька поліція арештувала пятьох членів місцевого комуністичного комітету, між ними одну жінку. Арештованих відставили в розпорядження прокуратори в Самборі.

— **Великий комуністичний процес** розпочався перед карним судом у Варшаві. Судять 35 членів ППС-лівиці за комуністичну аґітацію. Акт обвинувачення закидує їм, що діставали від комуністичної партії місячні підмоги, а коли в 1930 р. вибух ткацький страйк, дістали 10.000 долярів від комуністів. В лютім 1931 р. польська влада проголосила ППС-лівицю партією протидержавною й розвязала.

— **Замах на Думера в кіні.** Французька преса повідомляє, що підчас замаху на президента Думера находився в салі фільмовий оператор, що фільмував відкриття виставки і зовсім несподівано схопив цілу сцену замаху. В найближчих днях французькі і німецькі кінотеатри (ті оставні в дорозі виміни) будуть висвітлювати замах на Думера у „подіях із тижня“.

— **Що робить Ґурґулов.** З Парижа повідомляють, що Ґурґулов, якого стереже пильно вязнична сторожа, виявляє велике пригноблення, спричинене не тільки станом моральним, але й фізичним. Він запух на голові і руках від побиття публикою, що хотіла його злінчувати після замаху. Цілий час записує масу карток у російській мові.

— **Дрібні вісти.** В австрійських Альпах упав сніг. — В Стрию повісився залізничий робітник Ян Новоселецький, вернувши в ночі з пиятики додому. — В Лодзі відбудеться 18. ц. м. наглий суд проти 45-літньої Анни Крисяк, що вбила дитину. — В селі Уторопах пов. Коломия вибухла пошесть плямистого тифу.

— **Обманство під маскою добродійности.** Свого часу світ був зворушений вісткою про гуманітарну акцію віденського „Товариства охорони звірят“, що висилало на південь літаками змерзлі ластівки. Як писали ґазети, ластівки, ослаблені зимном, обсіли масами Відень і тільки завдяки допомозі Т-ва охорони звірят урятувалися від смерти. Тимчасом показується, що ані одної ластівки не вислали тоді літаком на південь! Оголошена в пресі висилка була тільки спритною реклямою віцепрезеса т-ва, Васа, що збирав гроші нібито на кошти транспорту нещасних птиць, а на ділі для себе. Крім того Вас допустився інших спроневірень в т-ві на загальну суму 33 тисяч шилінґів.

— **Кріваві заворушення в Ріо де Жанейро.** В часі страйку трамваєвої служби в Ріо де Жанейро прийшло до сутички з поліцією, наслідком чого 3 особи згинули а 21 вийшло з ранами. Заки поліція встигла зорієнтуватися, страйкарі спалили кілька трамваєвих возів і обсадили адміністраційні будинки. Після довшої сутички поліція завела спокій.

— **Ст. Стадниківна у театрі „Новин“.** У найближчій виставі „Театру Новин“, на яку вибрали відому оперетку „Чеснотлива Сузанна“, виступить наша землячка п. Стефа Стадниківна, свіжо заанґажована до ансамблю цього театру. Премієра вистави відбудеться у суботу 14. ц. м.

— **Перший конґрес українських інжинірів,** що відбудеться у Львові в днях 15. і 16. травня в салях Музичного Інституту ім. М. Лисенка має таку програму. 15-го: 10 год. відкриття конґресу; 11—12 г. пленарне засідання, 13 год. технічна виставка, 15—18 год. праці в комісіях і екскурсії, 20 год. вистава „Цвіркуна“. 16-го від 8—11 год. праці в комісіях; від 11—13 год. екскурсії, 19 год. закриття конґресу, 20 год. комерс. Секретаріят Конґресу: Ринок 10. У неділю вечір театр „Цвіркун“ дає спеціяльну виставу для учасників конґресу в салі „Ремісничої Палати“ на пл. Стрілецькій; очевидячки вистава призначена одночасно й для ширшої публики. У програму вечора ввійде крім найкращих точок із дотеперішнього репертуару „Цвіркун“ сатиричний скетч на одну дію із трьома інжинірами як дієвими особами.

— **Приготовні курси.** Повітовий Союз Кружків „Рідної Школи“ у Львові влаштовує в хлопячій школі ім. Т. Шевченка у Львові (вул. Супінського ч. 23) по думці постанови рідношкільної анкети приготовні курси до вищих кляс вселюдної школи (V, VI і VII). Навчання безплатне. Початок дня 23. травня ц. р. По змозі подбається рівнож і про дешеве приміщення курсантів. Зголошуватися в Управі школи в будні дні від 8—12.

— **Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові,** вул. Чарнецького 24, мав у місяці квітні 103 катальоґові числа приросту до ч. 22756 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольоґія 23, етноґрафія 53 і 3 коробки соломяних хрестиків, історичні памятки 2, портрет 1, малюнок 1, різьба 1, рисунки 2 і 2 альбомики, ґрафіка 1, дереворити 2, репродукції 96, вилівки 32, альбоми репродукцій 2, фотографії 521, монети 24, банкноти 11, медалі 2, печатки мосяжні 2, фотокліші 6. Жертводавцями були пп.: Благодір О., інж. Бородай О., Бійовський Г., радн. Величко Ф., д-р Волошин М., Горбай В., Данилків, Дорошенко В., Дороцький Б., дир. Калинович С., інж. Кіпецький М., Коцюба С., д-р Лучаківський Г., ред. „Літопису Ч. К.“, Матвієйко М., суддя Метик Р., Мійська І., Мирош, Музикова Я., ред. „Нової Хати“. Поліха В., Пашкевич А., Смалева М., Стефанович А., радн. Сопотницький О., дир. Скрипка М., Томенчук М., інж. Целевич К., Цинкаловський О., радн. Чачковський Л., Янушевич Л. Управа Музею складає їм щиру подяку. Відвідувачів було 88, в тім одна шкільна проґулька. — **Управа Музею.**

— **Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі.** Всі народи, що боролися за своє визволення, дбали про те, щоб ознайомити чужинців зі своєю країною та зацікавити й прихилити на свою користь европейську думку. Для того вони утворювали не тільки політичні закордонні центри пропаґанди, а й громадські та культурні установи, як от: школи, музеї, бібліотеки, театри, хори то-що. В Парижі вже 4-ий рік існує Українська Бібліотека, створена на пошану памяти великого патріота — Симона Петлюри. За цей час зібрано більше 10.000 книг, не рахуючи преси та ріжних памяток. При Б-ці є також і Музей памяти С. Петлюри. Твориться силами еміґрації. Більше 30.000 фр. дали вже еміґранти. Але потреби з кожним роком більшають. Бібліотека розвивається, а в той же час книги не оправлені, нема за що видати катальоґи. Рада Бібліотеки кличе Українське Громадянство підтримати Бібліотеку ім. С. Петлюри, яка находиться у світовому центрі культури й політики, де викувалась доля не одного народу. Сьогодня дуже трудно дати гріш. Але мусимо. Мусимо понад усі труднощі. Де-б Ви не були, обізвіться чим будь. У Вас є книги, ріжні памятки — надішліть їх. Ставайте організовано на поміч установі. Коли Ви є членом Товариства, подбайте зробити концерт, виставу на користь Б-ки. Підчас Академій переведіть збірку на Б-ку. Оподаткуйте себе невеличким річним датком, як це вже зробили інші. І коли Ви це зробите, то намовте до того й Вашого знайомого. **А в день смерти С. Петлюри — 25 травня —** не забудьте, що в цей день **Рада Бібліотеки кличе Вас, раз на рік, скласти свій даток на Бібліотеку.** — Рада Бібліотеки: Голова **В. Прокопович,** Члени: **І. Косенко, проф. О. Шульгин.** Секретар **ген. О. Удовиченко.** Бібліотекар **Рудичів.** Гроші й рекоманд. листи треба слати на адресу Бібліотеки або бібліотекаря: **Mr. I. Rudicev: 41, rue de la Tour d'Auvergne. Paris 9. France.**

— **На Зелені Свята** не їмо таких тяжких страв як зимою; приваблюють нас весняні новини, як ярина і салати з легким мясом, дробом та рибою. Як зразок солодощів залишаться завсіди на святочнім столі смачні і легкостравні будині і креми, які так просто і скоро приладити можна з мішочка будинькового порошку фірми д-р Еткер. На Зелені Свята переважно не вживається нічого спеціяльного, тому вибір печива треба залишити пані дому, яка нераз рішиться на загально люблені сирники. Добрі приписи на випікання сирників находяться в книжці з рецептами д-ра Еткера, видання Ф і Ц.

З кіна.

КІНО „КАСІНО“: **„Бастер Кітон жениться“.**

Сам сценарій банальний, написаний за зразками відомих американських фарс, де найбільшу ролю грають стусани, погоня, перекиди героїв, що падають десять разів на тім самім місці навіть тоді, коли вже встали і сильно тримаються. Коли все це робить такий комік як Бастер Кітон, тоді деякі сцени дістають своєрідний присмак. Незворушна маска Кітона і його автоматичні рухи — повний контраст до його незвичайно воруших ніг. Там, де він переходить від свого мармурового спокою до вибухів пристрасти, які проявляє знову механічно, ефект буває незвичайний.

м. р.

З судової салі.

Українські метрикальні витяги перед перемиським судом.

Не зважаючи на видані у кількох справах рішення Найвищого Суду у Варшаві, по думці яких виготовлені нашими душпастирями метрикальні виписи в українській мові не можуть підлягати карі ані по думці кавчукового патенту з 20/4. 1854, ані на підставі розпорядку президента Польщі з 22/3 1928 про поступовання примусових адміністрацій та про карно-адміністраційне поступовання, є ще староства, які гр.-кат. священиків за виготовлення українських виписів з метрик карають гривнами. Така доля постигла також о. Івана Петика, пароха у Вяцковичах к. Крукенич, якого староство в Мостиськах покарало гривною в квоті 100 зол. за виготовлення метрикального витягу дітей до щіплення віспи в українській мові. Внаслідок внесеного ним відклику відбулася дня 26/4. ц. р. перед окр. судом у Перемишлі розправа, на якій обвинуваченого боронив адв. д-р Вол. Загайкевич. Суд прихилився до виводів оборонця й ухилюючи видане староством у Мостиськах карне оречення, звільнив о. Петика від кари.

За приналежність до Пласту на Волині.

Окружний карний суд в Рівнім на виїздовій сесії в Дубні перевів дня 9. травня ц. р. розправу проти Миколи Мостенчука з Почаєва і Бориса Пашкевича з Володимира Волинського, обвинувачених у злочині з арт. 51 і 102 часть II. давнього рос. карного кодексу. Обвинуваченим закидали, що в часі від літа 1930 р. до 15. квітня 1931 р. на території волинського воєвідства, ділаючи свідомо спільно і по попереднім порозумінні під фірмою нелеґальної організації „Пласт“, буцім-то належали до заговору під назвою „Українська Військова Організація“, маючи відомість, що цей заговір має на меті змінити шляхом насильства теперішній устрій польської держави та відорвати від неї полудневo-східні землі і прилучити ті землі до чужої держави. Предсідником суду був суддя Ґрохольський з Рівного, обвинувачував прокуратор Стецький, обвинувач. боронили адвокати: д-р Ол. Марітчак і д-р К. Паньківський, оба зі Львова. В часі розправи переслухали трьох прокураторських свідків: пшод. Кашука, пшод. Жечковського і вязня Яна Курдє-Бановського, відчитали зізнання свідків, покликаних в акті обвинувачення, а саме пшод. Кашубін, вязня Яна Верхолата, о. Миколи Шероцького і Станислава Мазуркевича, переслухали знавця для справ пластунських організацій та відчитали опінію знавця Казимира Івахова, який не явився при розправі з причини хороби. Після замкнення доказового поступовання промовляв прокуратор Стецький, опісля адв. д-р Ол. Марітчак іменем обв. Бориса Пашкевича, а д-р К. Паньківський іменем обв. Миколи Мостенчука. Після наради трибунал увільнив обвинувачених, яких зараз випустили на волю.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Петро Шепченко, лікар в Радивилові біля Бродів, член Українського Лікарського Товариства, помер 6. травня ц. р. Похорони відбулися 8. травня. В. Й. П.!

Дописи.

КОВЕЛЬ. **(Великодні свята у ковельській гр.-католицькій церкві).** Великодні свята в ковельській парохіяльній церкві оо. Редемптористів цього року пройшли дуже величаво: в урочистому богослуженні підчас перших двох днів св. Пасхи прийняв участь Преосвященний Владика Николай Чарнецький в сослуженні о. протоєрея Петра Табінського, настоятеля місцевої свято-Юрівської церкви о. Василя Величковського, архидіякона Вадима, двох гіподияконів і численних послушників. Церква, яка була гарно й стилево прибрана прихильниками греко-католицького руху в Ковлі, була наповнена вірними, серед яких були присутні видатні представники місцевого українського громадянства. З виголошених тут проповідей належить відмітити особливо дві, відносно короткі, але глибоко-змістовні, виголошені Преосвящ. Николаєм Чарнецьким і о. прот. Табінським, котрих головною темою була ідея загально-християнського обєднання. Це та ідея, котра стоїть у центрі всієї Христової науки. Це та ідея, на яку одні дивляться з острахом, бо вона розбуджує їх з довговікового летаргу, а інші дивляться на неї з жахом, бо вона консолідує всі християнські сили в одну непереможну силу. На другий день св. Пасхи Преосвящ. Владика уділив усім присутнім св. Мировання і уділив на закінчення апостольського благословення. Ця численна й активна участь вірних у часі пасхальних богослужень (багато людей приступило також до св. сповіди й Причастія) була найкращою відповідю на протичуйні курси, влаштовані в Ковлі в лютім ц. р. під кермою відомого волинського місіонаря з Кремянця п. Перетрухіна. При кінці зроблено загальну фотографічну знимку, яка невдовзі буде поміщена в часописах. — **Н. Павлосюк.**

---o---

СПОРТ.

Спортова веснянка Сокола IV.

Рух. Т-во „Сокіл IV." уладжує в неділю 15. ц. м від год. 2-ої попол. на площі Ж. К. С. „Гасмонея" спортову веснянку з програмою: змагання в коп. мячі, відбиванка мущин, жінок та біг на 1500, 100 і 60 м. До змагань запрошені: Сокіл-Батько, Сокіл (Клепарів), Сокіл III., Стріла, УССК, Плай, УРСК та Дніпро. Змагання відбудуться без огляду на погоду. Вступ для середньошкільників 40 сот., для старших 60 сот., а степениця крита зол. 1.10.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Нові книжки й журнали.

ЗБІРНИК ФІЗІОГРАФІЧНОЇ КОМІСІЇ Наук. Тов. ім. Шевченка, випуск IV—V під редакцією проф. Миколи Мельника. Зміст: М. Мельник: Д-р Остап Волошак як дослідник карпатської фльори (ростин). В. Бриґідер: Рогулька водяна в околиці Дубовець над Дністром. В. Левицький: Чорний Камінь. С. Пастернак: Досліди над корисними копалинами західньо-українських земель. Р. Єндик: Психологічні та антропологічні досліди над львівськими дітьми. Ю. Полянський: Матеріяли до пізнання малякофавни західнього Полісся. Ю. Полянський: Завваги до хронології палеолітичної стоянки в Журавці та молодоплейстоценських терас середнього Дніпра. -. Крипякевич: З історії галицького краєзнавства.

O CHRZEŚCIJAŃSKIE ZASADY ŻYCIA PAŃSTWOWEGO. List Pasterski J. Em. ks. kardynała prymasa Polski. Gniezno, 1932.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 10.V. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3·80 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 3·30—3·40.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Львівський Український Театр „Цвіркун" (саля Ремісничої Палати, Стрілецька площа ч. 7):

Неділя, 15-го V., год. 4. попол. **„Гайда на літнисько".** Музична комедія в 2 частинах (13 точок) П. Сороки.

Неділя, 15-го V., год. 8. веч. **„Ревія ревій".** Вибір найкращих точок з усіх ревій у 3 частинах (18 точок).

Білети скорше купувати в Нар. Торговлі, а в день вистави від год. 10—12 передпол. і від 2—8 попол. при касі.

Великий Театр.

Середа, 11. V., год. 7.30 веч. „Люди в готелі" (ціни найнижчі).

Четвер, 12. V. год. 8. веч. „Кармен".

Пятниця, 13. V., год. 7.30 веч. „Чорне Гето".

Субота, 14. V., год. 7.30 веч. „Кричи Китаю! (премієра).

Неділя, 15. V., год. 7.30 веч. „Кричи Китаю!"

Театр Ріжнородностей.

Середа, 11. V., год. 8. веч. „Молодість шумить" (закуплено).

Четвер, 12. V., год. 8. веч. Виступ Круковського.

Пятниця, 13. V., год. 8. веч. Виступ Круковського.

Субота, 14. V., год. 8. веч. Виступ Михайла Зніча „Гав-гав" комедія.

Театр Новин.

Середа, 11. V. год. 8. веч. „Леді Шік".

Кіна.

АПОЛЬО: „Право до кохання", „Парада ляльок".

КАСІНО: „Бастер Кітон женитьси" („Казанова мимоволі").

КОПЕРНИК: „Проклін роду мандаринів" (Анна Мей Вон), „Інгейджі" екзотична фільма.

ЛЕВ: „Хам" (на осн. Ожешкової).

МАРУСЕНЬКА: „Проклін роду мандаринів" (Анна Мей Вон), „Інгейджі" екзотична фільма).

МІРАЖ: „Вальс кохання" (Ліліяна Гарвей, Віллі Фріч).

ОАЗА: „Пісня про отамана".

ПАН: „Жінка на хресті".

ПАЛЯС: „Шангай-експрес" (Марлена Дітріх).

ПАСАЖ: „Людина без нервів" (Кен Мейнард) і додатки.

ПРОМІНЬ: „Упавший ангол".

СОНЦЕ: „Мадярська рапсодія, „Чортівський репортер".

СТИЛЕВЕ: „Пісня про отамана".

УТІХА: „Чорний ас", „Шалена дівчина".

ХИМЕРА: „Циганські романси" (Бриґ Гельм, Шільдкравт).

Програма радіо.

Четвер, 12. травня 1932.

Кеніґсберґ (217,1) 12.30, 16.30 Концерт, 20.30 Гітара, 21.10 „Ді Нойберін" авд. Мюра, **Ляйпціґ** (259,3) 20.30 літер.-муз. (шведська музика), **Братислава** (278,8) 16.10, 17.10 Концерт Сметани, арії, дуети, **Бресляв** (325) 21.10 „Дер Шпінабенд" (старошлеські мотиви), 22.50 Нова музика, **Міляно** (331,4) 21.00 „Ле Віллі" оп. Пучіні, **Штутґарт** (360,6) 19.30 „Паломник із Меки" оп. Глюка, **Гельсінґфорс** (368,1) 19.30 Спів, **Сотенс** (403,8) 20.30 Хор, **Стокгольм** (435,4) 20.00, 22.00 Концерт, **Прага** (488,6) 15.30 Альт. твори, 19.00 „Лібуша" оп. Сметани, **Відень** (517,2) 15.55 Солісти, 19.00 Хор, 20.20 Арії та пісоньки, 21.00 „Фальшшпілер" гротеска, **Мінхен** (532,9) 19.25 Веселий вечір (музика, „Мовчазний" Аверченка), **Будапешт** (550,5) 17.30 Солісти, 19.15 Пісні, **Любляна** (574,7) 20.00 Опера, **Харків** (937,5) 15.00 16.00, 18.00 Концерт, 20.00 Література, **Ленінград** (1000) 10.30 Опера, 18.00 Тр. з оп. і балету, **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 14.00 Трансм., 16.30 Концерт, 18.00 Форт. сонатіни, 20.00 Тр. з Гановеру, **Париж** (1724,1) 21.00 „Прене Гард а ля Пентір" ком. Фушоа.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 12. травня 1932.

12.15 „Потасові погної та нові погляди про ріллю", 12.35 Шк. концерт, 14.45, 19.40 Грамофон, 15.05 Госп. комунікат, грош. біржа, 15.25 „Битва польської маринарки біля Чорнобілі", 15.45 Комунікат для плавби та рибалок, 15.50 Для старших дітей (муз. загадки), 16.03 Загадки та ребуси, 16.20 Фр. лекція, 16.40 Грамофон, Сільва рерум. 17.10 „Спогади з леґіонів", 17.35 Концерт солістів, 18.50 Всячина, 19.15 Рільн. комунікат, 19.25 „Малий світок у Пруса", 20.00 Фейлетон, 20.15 Легка музика, 21.35 „Катеринка" (Б. Пруса), 22.30 „Авто в місті" балачка, 22.45 „В імені права" радіогротеска, 23.00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Загальні Збори туристично-краєзнавчого Товариства „Плай" у Львові відбудуться в суботу 21. травня ц. р. в год. 5. попол. в салі Т-ва „Українська Бесіда" Рутовського ч. 22. На денному порядку: 1. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 2. Звіт уступаючого Виділу і заява про абсолюторію. 3. Вибір нового Виділу. 4. Внески і запити. — Виділ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.